

Ročník 11 - Číslo 32

Vyšlo v říjnu 2018

Obsah: 25 let KVVV PRAHA, Kdo byl Karel Čurda?, Brdy 2018, Dědečku vyprávěj, Operace Market Garden, Víťame nového člena, Z připravovaných akcí, Společenská rubrika.

25 LET KVVV PRAHA

Historie KVVV Praha je velmi zdařile popsána v publikaci vydané k 20. výročí založení klubu. Autoři a vydavatelé této publikace byl náš čestný předseda klubu Jozef Hanák a kol. Vendulka Suchomelová. Publikaci obdrželi všichni tehdejší členové klubu. Za těch uplynulých pět let se samozřejmě klub vyvíjel dál. Změnila se částečně členská základna, výkonný výbor, místo klubovny, registrace, stanovy, organizační řád, doplnily se aktivity klubu, ale cíle klubu zůstávají stejné.

Kořeny českých a slovenských paraveteránských klubů sahají poněkud hlouběji. Podle dostupných dokumentů první veteránská organizace vznikla 17. 10. 1990 v Prostějově. Na popud tehdejšího velitele VÚ 8280 pplk. Jiřího Hudského vznikl pod patronací útvaru Klub vysloužilých výsadkářů při Klubu důchodců vysloužilých vojáků z povolání. Po rozdělení ČR v roce 1993 byl klub přejmenován na Klub výsadkových veteránů (KVV Prostějov). Později na Slovensku vznikl samostatný Klub vojenských výsadkářov SR.

Na počátku bylo v Prostějově a okolí 39 členů. Předsedou byl zvolen Ladislav Opletal. Klub od samého počátku byl velmi aktivní. Kromě místních členů usiloval o zapojení všech vysloužilých příslušníků výsadkových jednotek v tehdejší ČR. Úspěch dokládá jmenný seznam KVV Prostějov. Ke konci roku 1994 se rozrostl na 167 členů. Pro zajímavost z těch bylo na příklad 60 Prostějováků, 10 Pražáků a 20 Slováků, ostatní z celé ČR. Na tuto iniciativu počali vznikat v některých lokalitách, s vyšší koncentrací vysloužilců, tzv. místní kluby KVV. Už se nejednalo jen o bývalé profesionály, ale i o vojáky základní služby výsadkových jednotek, sportovní parašutisty i příznivce výsadkářů. Původní klubová příslušnost celorepublikových členů zůstávala po nějakou dobu ke KVV Prostějov. Postupně vzniklo přes dvacet místních KVV v ČR a do deseti ve SR. Současným problémem je, po zrušení vojenské základní služby, stárnutí členské základny. Kromě Prostějova a Chrudimi kde jsou doposud výsadkové jednotky.

Jak to bylo v Praze? Někdy v roce 1992 se autor náhodou setkal s tehdy aktivním plk. Jaroslavem Vondrou. Povídali si a povzpomínali na službu u výsadkových jednotek. Dohodli se na organizaci setkání bývalých kolegů Pražáků, třeba někde na pivu. Plk. Vondra byl tehdy náčelníkem okresní vojenské správy, měl napojení na vojenskou ústřednu, mohl známé obvolat. Posléze se jich někdy na podzim roku 1992 sešla parta ve smíchovské restauraci U Holubů. "Dvanáctku" tvořili kolegové Benedikt, Holý, Juříček, Kuba, Koutecký, Kocmánek, oba bratři Mrázkové, Müller, Šolc, R. Zapletal a Vondra. Většinou ještě v aktivní službě. Sepsali seznam, telefony, sháněli další kolegy a na každém dalším setkání jich bylo vždycky víc a víc. Jiří Šolc na každém setkání něco zajímavého vyprávěl, Václav Koutecký, který často dojížděl do Prostějova, informoval, co tam dělají bývalí výsadkáři, ale pořád to nebyl klub.

V různých restauracích, např. v hotelu Legie, na Julisce, na letišti ve Kbelích, v Národním domě na Smíchově se scházela parta starých desantů. Postupně jich ale bylo už tolik, že to muselo dostat nějakou organizaci. V polovině roku 1993 padl návrh vytvořit po vzoru Prostějova také v Praze organizovanou skupinu

výsadkových veteránů. Na podzim téhož roku, pak při výročním setkání v hotelu Legie, byl na základě stanov KVV Prostějov ustaven Místní klub výsadkových veteránů Praha. Do jeho čela byli zvoleni kolegové Koutecký, Šolc a Kuba (v té době generální inspektor pozemního vojska). Nikdo ovšem netušil, jaké kvantum práce klub v příštích 25 letech vykoná.

Postupně vnikl místní KVV Praha, v roce 2003 občanské sdružení KVV Praha, zaregistrované na MV ČR, v roce 2005 byl název doplněn na KVVV Praha. V současnosti je nám 25 let a jsme zapsaný spolek.

Aktivity místních veteránských klubů jsou, kromě iniciativy výborů a aktivitě jejich členů, hodně závislé na podpoře AČR, sponzorech a jejich finančních možnostech. Peníze jsou "až" na prvním místě.

Nejaktivnější je bezesporu KVV Prostějov, který má bezprostřední podporu útvarů v posádce i Magistrátu. Obecně platí, že aktivita klubů je přímo úměrná podpoře místní vojenské posádky (např. Brno, Liberec, Holešov, Chrudim). Výjimku však tvoří náš klub v Praze, kde sídlí GŠ AČR v čele s výsadkářem... Členové výboru museli, mimo jiné, pomoci klubu finanční injekcí formou půjčky na materiální zabezpečení, aby klub mohl uskutečnit mezinárodní konferenci, ke 100. výročí vzniku ČSR a 25. výročí založení klubu.

Miloslav Juříček

KDO BYL KAREL ČURDA

Dne 18. června jsme si připomněli v Resslově ulici události z roku 1942. O těchto událostech bylo ale již v Padáčku napsáno mnoho a jsou tedy notoricky známé. Zkusme se tedy podívat na člověka, který měl hlavní podíl na odhalení úkrytu parašutistů...

Karel Čurda se narodil 10. října roku 1911 v Nové Hlíně u Třeboně, jako nejmladší z šesti dětí. Vystudoval základní a měšťanskou školu, poté se živil jako zedník. V roce 1933 nastoupil vojenskou prezenční službu k 29. pěšímu pluku. Zde absolvoval poddůstojnické kurzy a v roce 1936 se stal zástupcem velitele čety v poddůstojnické škole, kde zůstal jako dělesloužící.

V roce 1938 byl z armády propuštěn a sloužil ve finanční stráží. Po okupaci zbytku Československa wehrmachtem v březnu 1939 pak odešel do Polska, později do Francie, kde byl přijat do cizinecké legie. Kvůli rychlé porážce Francie už ale do bojů nezasáhl. Proto v červenci 1940 odplul na palubě lodi Mohamed Ali El Kebir do Anglie.

V Anglii se přihlásil do nově se tvořících československých exilových jednotek a byl zařazen k automobilové rotě. Díky velmi dobrým výsledkům, byl Čurda zařazen do výcviku pro speciální operace v týlu nepřítele. Od září 1941 absolvoval výcvik a v lednu 1942 byl zařazen společně s npor. Adolfem Opálkou a des. Ivanem Kolaříkem do skupiny Out Distance.

Operace Out Distance byl krycí název zvláštní parašutistické operace připravené Ministerstvem národní obrany exilové československé vlády v Londýně. Byla to sedmá operace v řadě v rámci zvláštní skupiny D při Ministerstvu národní obrany a první, která měla sabotážní úkol. Úkolem operace byla sabotáž plynárny v Praze-Michli. Dalším úkolem bylo dopravení náhradní vysílačky typu Mark III a kódovacího klíče pro skupinu Silver A. Skupina měla po uskutečnění sabotáže dál působit v odboji, např. navádět spojenecká letadla na cíle za pomoci radiomajáku „Eureka“. Skupina byla přepravována společně se skupinou

Zinc na palubě letounu Handley Page Halifax Mk.II (sér. č. L9618, trupový kód NF-W) 138. peruti RAF. Vinou navigační chyby polské

posádky výsadkového letounu byla 28. března 1942 vysazena u obce Ořechov nedaleko města Telč, místo u obce Kopidno u Jičína v Čechách.

Její další osudy jsou dostatečně známé. Velitel npor. Opálka si při seskoku poranil nohu a parašutisté navíc nenašli shozený kontejner s materiálem, který dopadl blízko vesnice. Také zjistili, že dopadli asi 130 kilometrů daleko od původně plánované oblasti vysazení. Za této situace velitel rozhodl o zakopání radiomajáku Eureka a rozpuštění skupiny.

Nízký průlet neosvětleného letadla zpozorovali členové místní pomocné civilní stráže, takže bylo jen otázkou času, kdy bude na místo jejich seskoku upozorněno gestapo. Bohužel, desátník-aspirant Ivan Kolařík navíc při ukrývání operačního materiálu ztratil osobní doklady, v nichž měl založenou fotografii své snoubenky Marie Hrušákové s věnováním i adresou.

Čurda se několik dní skrýval u svého přítele z předválečné doby, listonoše Antonína Drobila v Jindřichově Hradci, Opálka i Kolařík vyhledali pomoc svých rodin. Kolaříkovi však šlo v patách gestapo. (V bezvýchodné situaci, a aby předešel pronásledování své rodiny, se Ivan Kolařík 1. dubna 1942 otrávil nedaleko města Vizovice. Sebevražda Ivana Kolaříka jeho rodinu ani jeho přítelkyni od represí německých okupantů nezachránila. Všichni byli popraveni. Stal se prvním padlým parašutistou.)

Následně i Karel Čurda vyhledal pomoc příbuzných. Odjel do Kolína-Zálabí, kde žila jeho nejstarší sestra Marie, provdaná za ruského legionáře, školníka Antonína Mácu.

Čekal na to, až v Národní politice vyjde smluvený inzerát o koupi česko-německého slovníku. Zhruba po týdnu marného čekání odjel z Kolína do Lázní Bělohrad, kde v č. p. 354 vyhledal knihtiskaře Jana Vojtíška. Kontakt na něj měla skupina jako záchytnou adresu již z Londýna. Tam jej čekal Opálkův vzkaz, aby pokračoval do Pardubic, kde kontaktoval por. Václava Krupku. Tím byl úspěšně zachycen odbojem a nadále působil v jeho intencích.

Spolu s Opálkou, Valčíkem a Kubišem se účastnil příprav na bombardování plzeňské Škodovky, k němuž došlo v noci z 25. na 26. dubna 1942 (operace Canonbury).

Zhruba po týdnu přijel do Prahy a přihlásil se u Moravcových na Žižkově. Řídící učitel Zelenka-Hajský jej následně odvedl do bytu Josefa a Marie Svatošových v Melantrichově ulici číslo 15, kde se společně s Adolfem Opálkou skrýval asi 14 dní. Následně byl odveden do nového úkry u Josefy a Jindřicha Bautzových v Lumírově ulici číslo 11/601 v Nuslích, zatímco Opálka zamířil do bytu Boženy Kropáčkové, vdovy po vysokém důstojníkovi čs. armády, do Dejvic (ulice Buzulucká 6, v současné době je na domě pamětní deska vdovy Kropáčové). Dne 27. května 1942 si vyžádal od npor. Opálky dovolenou (některé zdroje uvádějí, že svévolně odjel) a odjel do Kolína. Na cestě jej zastihla zpráva o atentátu.

Okamžitě se vrátil zpátky do Prahy. Zamířil k Bautzovým, kde jej v noci překvapila domovní prohlídka. Ukryl se ve větrací šachtě a měl štěstí – nebyl objeven. Nicméně již následujícího dne se rozhodl opustit hlavní město. Odjel tentokrát do svého rodiště a ukryl se u své matky. Na půdě domu č. p. 12 pak strávil další dny, které rozhodly nejen o jeho životě, ale i o životech stovek dalších.

V úkrytu přečkal domovní prohlídku, kterou u nich provedlo protektorátní četnictvo. Několik dní nato však přišlo gestapo, které obrátilo dům naruby. Také tentokrát měl štěstí. V inkriminovanou dobu nebyl doma.

Denně četl v novinách dlouhé seznamy popravených. Když gestapo slíbilo 10 milionů korun za informace, které by je dovedly k dopadení pachatelů, a především by prominuli jakýkoliv trest, rozhodl se. Nejprve 13. června poslal na četnickou stanici v Benešově anonymní udání, které však zůstalo bez odezvy. A tak 16. června vyrazil do Prahy, kde se pokoušel neúspěšně setkat s Opálkou a dalšími parašutisty v bytě rodiny Svatošových. Další Čurdovy kroky již vedly na gestapo.

Gestapu poskytl zásadní informace o rodinách, které spolupracovaly s parašutisty, Nevěděl, kde se parašutisté skrývají, ale znal všechny, kteří jim pomáhali, dokonce udal i rodinu Bautzových.

O dva dny později stovky vojáků náhradního praporu Deutschland a strážního praporu Prag obklíčily kostel Cyrila a Metoděje, v němž byli ukryti parašutisté.

Zde také obklíčení parašutisté po marném několikahodinovém boji volí dobrovolnou smrt a ti, kteří jsou natolik těžce ranění, že sebevraždu spáchat nedokážou, umírají po cestě do nemocnice. Čurdovi byla odměna skutečně vyplacena, ale údajně ne v takové výši, jak gestapo slibovalo.

Až do konce války Čurda s gestapem spolupracoval, a byl využíván jako agent-provokatér, kdy se prohlašoval za parašutistu a předstíral snahu se ukrývat. Žil pod změněným jménem Karl Jerhot a oženil se s Němkou, s níž měl syna. Po válce se přihlásil na četnické stanici v Manětíně, kde byl okamžitě zatčen, poté souzen, uznán vinným z vojenské zrady a odsouzen k trestu smrti oběšením. Ve svém závěrečném prohlášení odmítl žádat o milost. Rozsudek byl vykonán dne 29. dubna 1947 v 11.47 minut v Pankrácké věznici.

M.H.

BRDY 2018

Když jsem začal připravovat letošní akci pražského KVVV, které již tradičně říkáme „Akce Brdy“, držel jsem se zkušenosti, že když něco funguje, není důvod to nějak moc měnit.

V programu tedy zůstalo seznamování s činností výsadkářů z východu v Brdech koncem 2. světové války a zastavení u některých pomníčků v brdských lesích, které připomínají tehdejší události. Z plánu jsem samozřejmě nemohl vyřadit zvěřinovou večeři v Pičíně. Odpadlo však zaměstnání na pičínské brokové střelnici. Musíme šetřit. Záměr večerního posezení u táboráku a nocleh na letišti v Hořovicích jsem zachoval. Pro druhý den akce Brdy byly připraveny oblíbené vyhlídkové lety z letiště Hořovice a odpoledne návštěva hasičského muzea ve Zbirohu. Na přípravě se

zásadním způsobem podíleli naši kamarádi brd'áci. Úkoly jsme si rozdělili, termín kontrolního dne byl stanoven a zbývalo napsat pozvánku s programem a doufat, že někteří z kolegů alespoň nějak zareagují. To byl jako vždy problém a komplikace při organizaci dopravy, protože armáda už podle nějakého rozkazu neposkytuje pomoc s dopravou v případech, kdy se jedná o čistě klubové akce.

Ve středu 13. června se nás několik sešlo již tradičně na návsi v Pičíně a přelo a bylo hnusně. Po chvíli zmatků jsme dořešili, kdo se bude vozit v jakém autě a s pomocí pozvaných, motorizovaných hostů jsme dosáhli malého vítězství. Všichni si našli sedačku, nikdo nemusel do kufru.

Odjeli jsme do nedalekých Holšín, kde jsme se potkali se starostkou Pičina a starostou obce Rosovice. Společně jsme položili kytici se stuhou na hrob jednoho ze sovětských parašutistů, který zahynul na jaře roku 1945 při kombinovaném výsadbku do prostoru Brd. Pokračovali jsme potom do

sousedních Rosovic, kde jsme se seznámili s paní Bartošovou, dcerou Jozefa Kopce.

Se jménem Jozef Kopec jsme setkali již při minulé akci Brdy. Jedná se totiž o Slováka, který byl v sestavě sovětského výsadbku „Grom“ vysazen v roce 1945 v prostoru Buková. Po válce se v Rosovicích oženil a žil zde a pracoval. Paní Bartošová nám povyprávěla o poválečné fázi prostého života svého otce. Jozef

Kopec byl pochován bez čestných salv a bez zájmu širší veřejnosti na malém hřbitově u Pičina. K jeho hrobu jsme potom doprovodili paní Bartošovou a starosta Rosovic na hrob výsadbkáře pana Kopce položil kytici. Kdyby nic jiného, myslím si, že jsme tím udělali radost dceři

válečného výsadkáře, která určitě nepočítala s tím, že si na pana Kopce vzpomene parta nějakých cizích lidí. Jsem rád, že ta „parta cizích lidí“ byla právě z pražského KVVV.

A přelo a bylo hnusně a nikdo neprotestoval, když jsme změnili program a toulky po okolních lesích jsme vyměnili za návštěvu známého zámku v Dobříši. Z prohlídky nakonec byla návštěva místní cukrárny a pro některé posezení v zámecké restauraci. Poslední prohlídka zámku toho dne, byla už obsazena nějakým velezájezdem a nás, umyté a učesané, z nějakého důvodu k této skupině nechtěli přiřadit. No nic, tak třeba příště.

Tradiční večere v Pičíně se ale vydařila přenáramně. Všichni jsme se přecpali a venku přestalo pršet.

Následný přesun na letiště Hořovice se odbyl bez nejmenšího problému stejně, jako hledání té nejlepší postele. Mokrý dřevo, připravené předem u ohniště, nakonec také začalo hořet. Posezení u táboráku s kytarou bylo vskutku bohatýrské, včetně nočního seskoku z bidla na ubytovně.

Pochmurné ráno se stalo ještě pochmurnější, když bylo potvrzeno, že zlatý hřeb programu, vyhlídkové létání nad Brdy, nelze uskutečnit z důvodu neplánovaného, technického omezení provozu na hořovickém letišti. Tedy další změna programu a tak jsme zahájili neplánovaný sportovní trojboj a byla z toho nakonec docela zábava. Odpolední návštěva expozice hasičského muzea ve Zbirohu se už podařila podle plánu a většinu z nás překvapilo množství techniky, historické i současné, která je v tomto muzeu soustředěna.

Akci Brdy 2018 jsme zvládli připravit, realizovat včetně vyřešení několika změn plánu a bez pomoci armády s dopravou. A tak i když se to vlastně úplně nepovedlo, tak se to nakonec povedlo.

Pavel Břeský

DĚDEČKU VYPRÁVĚJ

Jak se vysazovalo v r. 1950 u „Sokolů“?

Armáda, která dotovala personálem, padáky, letadly „Dakota“, výstrojí a cvičištem šetrila personál pro své stoupající potřeby. Vycvičila některé mladé adepty Sokola kolem

vysazování značného počtu nováčků. Šlo o zajištění velitelů doskokové plochy, meteorkářů, vytyčovatелů pro nálety letadla, vysazovačů na křesle II. pilota, výsadkových průvodců a pomocníků výsadkového průvodce. V případech propagačních seskoků rozhlasových informátorů pro návštěvníky.

Velitel doskokové plochy ovládal vše na ploše, letadlový personál, kromě pilota - armáda. Spojení pozemního personálu s letadlem pro nás neexistovalo. Velitel plochy tuto vybíral, obvykle, byla-li potřeba, nechal změřit směry a sílu větru balonkem a teodolitem. Přes rychlost 8m/s se neskákalo. Skákalo se ze 600m. Pro 1 skokana platil denní limit 2 seskoky za den. Vytýčení pro pilota obsahovalo bílý kříž z pláten, jen mimořádně barevný kouřový signál. A to spíš při zákazu vysazování. Směr náletu letadla - bílý pruh ve směru náletu. Obtíže byly při měnícím se větru. Vytyčovatelé se dost potili. Také často byla k dispozici motorka a někdy auto na odvoz padáků.

Vysazovač seděl vpravo vzpřímeně na sedadle II. pilota, nebyl-li, pak druhý armádní pilot. Pilot nalétával se sníženou rychlostí podle vytýčení. Příkaz k zahájení výsadku dával vysazovač. Při přiblížení si pomyslně vytýčil nějaký bod v terénu napravo kolmo na kříž. Při míjení tohoto bodu okrajem okénka, dával odpočítávaný příkaz k vysazení a to „interkomem“ do sluchátek výsadkového průvodce a světelnou signalizací. Ten byl pánem u otevřené výplně dveří. Stál vlevo, a aby někdy ve vyhrocené situaci ve dveřích nebyl stržen výsadkem, byl za pas ukotven k podlaze. Podobně pak 2 pomocníci u dveří, jeden vpravo, druhý v pozadí. Těmto práce přibyla při výsadku až 24 osob. Pomocník v pozadí se v určitém okamžiku odpoutával a přesouval se za posledního skokana a dopředu kontroloval ukotvení karabinek výtazného lana padáku a zda-li ve zmatku vstávání skokanů ze sedadel se někomu nedostalo lano pod paži. Přitom ověřoval na levých ramenech zřetelné kovové D-obloučky padáku, k nimž vedla po sbalení levá polovina šňůr. Vítr ve dveřích nebo náklon letadla někdy natlačil skokana na levý rám dveří. Stálo to život 2 našich skokanů při instruktorském kurzu v Hradčanech. Do té doby se skákalo ze 300 metrů a výška se změnila na 600m, v důsledku toho, že častou závadou při seskoku na kulových

padácích naší provenience - VJ 1 se některé šňůry dostaly do polohy přes vrchlík. Tak se v té době stala vojákům také nehoda. Mně osobně se při hromadném seskoku v r. 1952 na starém ruzyňském letišti z 1500m na „statiku“ stalo něco jiného. V mracích se mi dostal nad padák kolega, došlo ke styku obou padáků, vrchlíky se zdeformovaly a z mraků jsme oba rychle padali. Proskočil mně šňůrami a kopl do obličeje. Společně jsme pracovali na šňůrách, až když se přiblížila zem, oba padáky se oddělily, nafoukly a dobře to dopadlo. Klesavá rychlost VJ 1 byla 7m/s. Jako bychom z několika metrů volně skákali, ale s bočním pohybem a na beton ranveje. Takové příhody jsme ve stáří 20 let přehlíželi.

Zavzpomínal pprap. v.v. Ing Mráček

OPERACE MARKET GARDEN

Vzhledem k uplynulému měsíci září, připomeňme si události, které se odehrály 8 měsíců před koncem druhé světové války:

Po invazi v Normandii americké jednotky Pattonovy 3. armády, Hodgesovy 1. armády a Bradleyho 12. armády postupovaly mnohem rychleji než britské jednotky probíjející se severně od nich. Jejich úsek zahrnoval pobřežní oblasti Francie a Nizozemí, kde byla silná uskupení německé armády. Navíc se u všech spojeneckých jednotek projevovaly problémy se zásobováním. Přístavy v Normandii byly totiž daleko za frontou, takže zásobovací konvoje musely překonávat velké vzdálenosti. Obsazení dalšího přístavu někde v Nizozemí nebo Belgii bylo tedy velmi žádoucí.

K tomu, aby se spojenci dostali rychle do Německa a nedali možnost jednotkám Wehrmachtu a SS schovat se za pohraniční Siegfriedovu linii, měla napomoci největší výsadková operace v dějinách válek. Dostala pojmenování Market Garden a jejím jevištěm se stalo hlavně okolí nizozemských měst Arnhem a Nijmegen. Přes veškeré úsilí dopadla katastrofálně a její výsledek je považován za poslední velké německé vítězství v druhé světové válce.

Velitel britského kontingentu maršál Montgomery tedy přišel s nápadem, jak urychlit postup britských jednotek na severu Francie, zároveň dobýt přístav v Antverpách a přejít dolní Rýn v Nizozemí. Navrhl výsadkovou operaci v Nizozemí, čímž chtěl navíc obejít severní cíp německé Siegfriedovy linie a rychle se tak dostat do průmyslového srdce Německa – Porúří. Předpokladem pro to bylo obsazení mostů přes řeku Maasu, ramena dolního Rýna a několik umělých vodních kanálů. Tyto mosty měly pro obrněné pozemní jednotky zajistit právě výsadkáři.

Montgomery původně vrchnímu veliteli spojeneckých sil v Evropě generálu Eisenhowerovi navrhl operaci Comet menšího rozsahu. Ta měla začít 2. září 1944 a počítalo se s nasazením britské 1.výsadkové divize a polské 1. samostatné výsadkové brigády. Tento záměr byl nakonec nahrazen ambicióznějším plánem operace Market Garden, který měl za cíl obklíčit německou 15. armádu a obsadit mosty přes Rýn. K uskutečnění výsadku byly určeny britská 1. výsadková divize, polská 1. samostatná výsadková brigáda i americké 82. a 101. výsadkové divize, které měly být vysazeny nad Eindhovenem a Arnhemem.

S Montgomeryho nápadem operace Comet i s plánem operace Market Garden mnoho lidí nesouhlasilo, nicméně britský maršál argumentoval urychleným vpádem do Německa a zastavením útoků raket V-1 a V-2 na Londýn, které Němci odpalovali z pobřežních oblastí Nizozemí a Belgie. Hlavní slovo však měl Eisenhower. Ten nebyl nadšeným příznivcem riskantní výsadkové operce, ale chtěl německé síly udržet pod tlakem. Navíc na něj ze Států tlačili, aby co nejdříve použil výsadkové divize, které zahálely v Anglii. S provedením operace Market Garden tedy nakonec souhlasil.

Bylo také rozhodnuto, že se výsadek uskuteční za denního světla, aby byl moment překvapení co největší. Výsadkáři pak měli zajistit mosty pro britské obrněné jednotky, z toho důvodu Eisenhower nařídil Pattonovi na jihu zastavit postup a většinu zásob a pohonných hmot tak měly mít k dispozici britské pozemní jednotky na severu. Operace Market Garden zahrnovala dvě souběžné fáze – pojmenování Market nesla výsadková část

operace, kód Garden pak sloužil pro označení pozemního útoku britských obrněných jednotek.

Operace byla zahájena 17. září. Spadala pod britské vrchní velení, které stanovilo tři výsadkové zóny: Eindhoven, Nijmegen a Arnhem. Do první zóny seskočily jednotky 101. americké výsadkové divize, u Nijmegenu byli vysazeni příslušníci americké 82. výsadkové divize a britská 1. výsadková divize se na padácích snesla západně od Arnhemu, tedy nejseverněji a nejhlouběji v týlu Němců. Polský výsadek 1. výsadkové brigády se kvůli počasí opozdil a došlo k němu až 21. září. Už od počátku celé operace však skoro nic nešlo podle plánu. Problémem totiž bylo, že v oblasti výsadku, především u Arnhemu byla nečekaně silná uskupení německých jednotek. Nacházely se tam německé zálohy pro západní frontu i elitní útvary wehrmachtu i SS, které se reorganizovaly a doplňovaly po návratu z východní fronty.

Zpočátku zapracoval moment překvapení. Vojáci americké 101. divize dosáhli největších bojových úspěchů a dokonce obsadili 20. září most přes řeku Waal u Nijmegenu. Německý odpor byl v jejím případě překvapivě slabý, dokonce bez problému proběhly i shozy potřebné výzbroje vybavení. 82. divize také velmi rychle dosáhla mostu v Grave, jenže záhy přišel silný německý nápor a Američané museli ustoupit. Britové to měli nejtěžší. Železniční most u Oosterbeeku Němci vyhodili do povětří, a tak zbýval jen silniční most v Arnhemu.

Jenže proti britským výsadkářům stály dvě elitní tankové divize SS (Hohenstaufen a Frundsberg). Přesto se jim podařilo dostat se 21. září až k severnímu konci mostu v Arnhemu a nějakou dobu jej držet. V té době byli vysazeni i Poláci na levém břehu řeky u Oosterbeeku, jenže tamní most už byl zničen. Navíc ale dopadly mnohem jižněji, než bylo plánováno, přišli o většinu vybavení a těžších zbraní i o moment překvapení a mnoho výsadkářů Němci postříleli ještě ve vzduchu. Hrstka zbylých britských

parašutistů byla obklíčena západně od mostu a musela se probíjet zpět. Osm dní po začátku celé operace se výsadkové síly musely stáhnout zpět na jihozápad.

Pozemní části operace pojmenované Garden se účastnily jedna obrněná divize a jedna obrněná brigáda, které společně tvořily britský XXX. sbor, dvě britské pěší divize (43. a 50.) tvořily zálohu. Právě pro tanky XXX. sboru měli výsadkáři zajistit odpovídající mosty pro přechod Rýna a jeho ramen. Ty postupovaly do německého týlu po silnici č. 69, kterou američtí výsadkáři překřtili na Hell's Highway. Problémem bylo, že silnice byla vyvýšená nad okolním plochým terénem, charakteristickým pro téměř celé Nizozemí, takže vše, co se na ní hnulo, se stalo velmi snadným terčem pro německá děla, tanky i odstřelovače.

Třetí den operace, 19. září, výsadkáři stále neměli pod kontrolou žádný z cílových mostů, a tak tanky XXX. sboru zatím směřovaly k Arnhemu. Ovšem tam se od Nijmegenu přesouvala 9. obrněná divize SS, která potom řádně britským výsadkářům zatopila. Nicméně o den později už americká 101. divize obsadila most přes řeku Waal u Nijmegenu a snažila se k němu zajistit pro britské tanky bezpečný koridor. K tomu jí vydatně pomáhalo i místní nizozemské obyvatelstvo, které Američany všemožně podporovalo. Ráno 21. září dokonce tanky britského XXX. sboru most u Nijmegenu překročily. Jenže na severu u Arnhemu utrpěli Britové, Kanad'ané a Poláci velké ztráty a začali ustupovat na jihozápad. Další den Němci provedli další protiútoky, které znemožnily americkým výsadkářům a britským tankům přispěchat spojencům k Arnhemu na pomoc.

Veškeré spojenecké ofenzivní akce ustaly 25. září, kdy vlastně operace Market Garden skončila, a to absolutním neúspěchem a za cenu velkých ztrát. Celkem se na spojenecké straně operace zúčastnilo přes 41 tisíc výsadkářů, ztráty z jejich řad a XXX. sboru činily odhadem 15 až 18 tisíc mužů. Spojenci také přišli o 88 tanků a 144 transportních letadel. Německé ztráty se jen odhadují a pohybují se podle různých zdrojů od 3 tisíc až k 13 tisícům mrtvých. Oběti bojů u Arnhemu, kde spojenci, především Britové a Poláci, měli největší ztráty, jsou pohřbeny na vojenském hřbitově v Oosterbeeku. Zajímavostí je, že ještě v 60.

letech Eisenhower v rozhovorech tvrdil, že by se v případě operace Market Garden nerozhodl jinak a znovu by s ní souhlasil. Ovšem ve svých pamětech ji označil za chybu a vyjádřil domněnku, že i Montgomery byl později stejného názoru...

zdroj: zoommagazin.iprima.cz

VÍTÁME NOVÉHO ČLENA

kol. Evžen Kalaš

„Když jsem přemýšlel, co o sobě napsat, tak mě upřímně řečeno nic nenapadlo. Narodil jsem se dne 9. ledna 1959 v Praze, kde také stále bydlím. S parašutismem jsem začínal hned po základní škole, zásluhou svého trenéra atletiky. Tak dlouho jsem mluvil o parašutismu, až mi přinesl přihlášku. Tenkrát jsme se připravovali mnohem déle než dnes a mým instruktorem byl Bořek Vejvara.

Od té doby jsem skákal na několika typech padáků, jako např. OVP 65, 68, PTCH 9, PTCH 10, Erelka (to byl padák z NDR), z letounů L 60 Brigadýr, AN 2, a na vojně v Prostějově z IL 14, s plnou polní a bednou pod zadkem.

Poté jsem na nějakou dobu se skákáním přestal, ale opět mě přemluvili kamarádi, později i dcera s bratrem v Hořovicích.

Po posledním seskoku na jaře tohoto roku, jsem vstoupil do KVVV Praha, o kterém jsem se na letišti dozvěděl od Pavla Břeského. Díky tomu, že jsem si před nedávnem zlomil nohu, tak jsem nejen neskákal, ale také se neúčastnil ničeho jiného, jen ležel a ležel. Pracuji jako živnostník, takže v současnosti nemám moc volného času, protože musím dohnat vše, co jsem zmeškal. Mým povoláním a zároveň koníčkem jsou umělecké štukatérské práce se specializací na rekonstrukce plastických částí interiérů a exteriérů historických budov; modelační práce ze štuku a polystyrenu; sochařské práce a též výroba modelovaných prvků, forem na beton, betonové balustrády aj. Pevně věřím, že se zanedlouho setkáme na nějaké naší společné akci.“

Z PŘIPRAVOVANÝCH AKCÍ

říjen: Výstup na Slema

Místo konání: Liptovský Mikuláš /SK/

11. listopadu: Den válečných veteránů

Místo konání: Praha Žižkov, Dejvice aj.

16. – 17. listopadu: Noční pochod IPA

Místo konání: Hranice

prosinec: Vánoční posezení

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Dne 1. října 2018 při příležitosti životního jubilea výbor KVVV Praha z. s. udělil:

Blahopřejný diplom a PM KVVV Praha:

85 let - Miloš Semorád (bronz)

80 let - Drahoň Tvrz (bronz)

Blahopřejný diplom a PM k 70. výročí založení VV:

80 let - Josef Lajpold

Blahopřejný diplom:

75 let - Robert Kraus

55 let - Milan Gubančok

Všem oceněným srdečně blahopřejeme.

PADÁČEK – Občasník Klubu vojenských výsadkových veteránů Praha. Vychází 3x ročně (ke každé členské schůzi). Od čísla 31 rediguje Milan Krejza, e-mail: kvvvp Praha@seznam.cz. Technické zpracování Pavel Břeský, e-mail: breskyp@volny.cz. Redakční uzávěrka 25.9. Neprošlo jazykovou úpravou. Další číslo vyjde v únoru 2019. Uveřejněno na webové stránce: kvvvp Praha.cz